

СВАКО ИМА СВОГ АНТИЋА¹

Данашње књижевно матине, реч за коју је Антић и те како марио (завирите само у *Плави чуџерак*), посвећено је појави реткој и стога свечаној поводом петог, јубиларног, допуњеног издања *Анџолооџије Антић*, у нарасве мудрог, промишљеном и промишљаном избору, редакцији и са предговорима његовог Екермана и, усуђујем се да кажем, понајбољег познаваоца његовог свеукупног стваралаштва, чак писца – у нашој литератури јединствене – *Хаџиоџрафије о Мирославу Антићу* – доктора Драшка Ређепа, наравно, а у издању „Прометеја“ из Новог Сада.

Иако је био усмењак првог реда, Антић је својим целокупним стваралаштвом супериорно, речито и узбудљиво демантовао загрцнута мишљења ондашњих делилаца књижевно-критичке правде и кривде да време његовог разрастања и домашености није време поезије. Демантовао их је не само стихом и тврдњом да свако време припада поезији, него и тиражом својих књига, постајући наш најобјављиванији аутор, чији се број одштампаних примерака исписује са седам цифара. Па, само је *Плави чуџерак* доживео преко шездесет издања, а тираж његовог првог објављивања у некадашњем Совјетском Савезу био је милион и две стотине хиљаде примерака.

Тај распричани усмењак и прегнантни песник, који је из много разлога тврдио за себе, не једном, да је „дечак из стварности“, а онда и да је „однекуд са звезде, сав створен од светлости“, он који је тако супериорно разградио сан и јаву, по сопственом признању никада није написао прву песму. Него, другу. „Прву сам“, вели, „преписао од Десанке Максимовић, у трећем разреду основне школе.“ Али се није либио да каже и ово: „На мене су сви утицали – и Милован Глишић, и Лао Це, и Бош, и Бројгел, и *Светио њисмо*, и Толстој, и Фокнер, и моја мајка Меланија.“ Наравно, и Цесарић. Но, пре свих, чини ми се, Тин Ујевић. Уосталом, није ли баш Ујевић написао онај прастих: „На овом свету само сања јесте“, толико пресудан да јаву Мирослава Антића буде налик сну, али и да га поучи, да га опомене како их – јаву и сан, дакако – ваља разграђивати? Отуда је, слутим, овај стражник и пркосник живота и знао да каже: „Нисмо ми различити. Различите су наше запањујуће сличности.“ И то он, који је тврдио и казивао да је „говор опасна уметност“.

И, уопште, то обично, тек наизглед мирно, а опет циклично и узбудљиво песничко ткање умело је, намах, да збуни логиком спирале, која је и те како ишла у прилог једном новом, другачијем, матићевском виђењу – искоса. Јер, „песма није довршена ствар“. Тако је гледао на стваралаштво, тако на живот, тако на снохватице које је уобличавао, увек нове и другачије.

¹ Беседа казивана на „Антићевим данима“, 15. марта 2014. године, поводом петог, јубиларног, допуњеног издања *Анџолооџије Антић* („Прометеј“ 2013), у избору и са предговором и коментарима Драшка Ређепа.

„Готово да је свака од многобројних Антићевих књига читанка љубави“, испишује доктор Ређећеп, али је и „уговор са птицама, путовођа по великом звезданом шару који је над нама, непрекидно, заувек. С њим је, одиста, наједном све било звездано, озарено, романтично. Његова изузетна популарност свакако се може, и мора, тумачити као последица магичног поистовећивања са тајнама, менама и откровењима читалаца, а заправо песникових најближих сарадника, сапутника и сапатника, у овом животу који је, најчешће, доживотан.“ [...] Стога „ма одакле наишли у свет Антићеве лирике, намах сте у самом средишту једног необично обликованог, узнесеног и утицајног света. И нарочите оне антићевске светлости.“ Зато је, дописује доктор Ређећеп, „књига коју држите у руци и почињете да прелиставате, да се присећате, да сањате, зацело и *мој Антић*. Непреврео, сугестиван, неочекиван, у трећој димензији, неосвојен, чаробан“.

Враћајући се, дакле, с разлогом, *свом Антићу*, вазда, и опет, и поново, Ређећеп, ишчитавајући га по ко зна који пут, сматра да пето, јубиларно, издање, које је данас пред вама, пред нама, треба незнатно проширити, тачније употпунити га са још једанаест по свему изузетних текстова, иначе изостављених у ранијим збиркама, али и додати и своја два надасве аналитична и тако откривалачка текста о Антићу – онима о *завичају* и *ишцици*, чиме се, већ поменути логика спирале још више устремљује ка слободи и светлости.

„Свакако, ова антологија“, како тачно закључује њен аутор, у уводном предговорном есеју насловљеном *Дечак и морнар*, „показује ко је био Антић. Песник, боем, уметник речи, усмењак, певач, сликар, драматичар, сценариста, велики спавач, капетан брода, путник, пустолов, љубавник завичаја, астроном али и астролог, паор, дечак, Банаћанин, саговорник Превера, партнер Таља, наследник Змаја, филмација, бостанџија, градитељ, џудиста, мајстор свакојаких вештина, репортер, и то онај који нас буди *обично њећком*, заљубљеник возова, нарочито експресних, који иду на север, мислилац, друг из детињства које никако није прохујало, боксер, опчињен летом галеба Џонатана Ливингстона, маг.“

„Напокон“, вели Ређећеп, „то је онај песник који је, особито у својим последњим, тако журајивим годинама, живо настојао да спозна дно, да се – пред одлазак – приближи тајни, светлостима ненаданим, свету који је над нама и у нама. Свакако, то је Антић усред својих свакојаких маштарија од којих, у нас, никада није било смелијих и реторски заошијанијих у непредвиђено, неисцељено, неосвојено.“

И данас, све је другачије: Антић је тајанствена, чудесна тачка наших говора и разговора, наших реченица.

Не можемо без Антића. Као ни без будног сна наших оскудних времена.“

И да закључим парафразом оних већ антологијских стихова Љубивоја Ршумовића из предговора књизи *Срем* Мирослава Антића:

*Све шћо је он душом дошћак
И све шћо је њећову душу шћакло
У њезију се њрећворило.*

Хвала доктору Драшку Ређећепу и „Прометеју“.
Читајте, прелиставајте и уживајте.